

Ondernemend tegen armoede
Woord en Daad onderweg naar 2020

Inhoudsopgave

1. Introductie	3
2. Wie we zijn.....	4
3. De wereld om ons heen.....	7
4. Ons streven richting 2020.....	9
5. Hoe willen we dit aanpakken?.....	11
6. Wie en wat hebben we daarbij nodig?.....	20
7. Doet u mee?	22

Introductie

Tsjaad, een van de armste landen ter wereld. Terwijl veel voorheen 'arme' landen een opvallende groeispurt maken, blijft dit Centraal-Afrikaanse land achter. Droogte, honger, groeiende spanningen in de regio en aanslagen van Boko Haram houden Tsjaad in hun greep.

'In Tsjaad hebben mensen maar zo'n 4 tot 6 maanden per jaar voldoende te eten', vertelt Dominee Obed Mbaiadoum Ngarounpeur, directeur van partnerorganisatie PCAR. 'Ons doel is echter niet dat mensen afhankelijk van hulp blijven. Wij werken eraan dat mensen uiteindelijk goed voor zichzelf en hun gezin kunnen zorgen. Door het verstrekken van krediet. En door te investeren in boeren, zodat de opbrengst van het land stijgt.'

Het verhaal van dominee Obed is de kern van het werk van Woord en Daad in een notendop. In een wereld die razendsnel verandert, willen wij er blijvend zijn voor de allerarmsten. Met een ondernemende aanpak, altijd in samenwerking met anderen, gedreven vanuit het Evangelie. In de woorden van de Tsjadiër predikant: 'Zoals bezoekers in een museum een mooi schilderij zien, zo hopen we dat de mensen naar ons kijken en zeggen: 'Dat is de liefde van God!''

Graag leggen wij onze keuzes voor de komende jaren aan u voor. Wij hopen dat het u motiveert om betrokken te raken of te blijven!

2. Wie we zijn

Waar komen we vandaan?

Woord en Daad werd in 1973 opgericht door een ondernemer (Ivo 't Lam) en een dominee (Herman Hegger). Beiden hadden het diepe verlangen om verandering te brengen in het leven van mensen die in diepe armoede leven. Ze kozen ervoor om dit te doen in nauwe samenwerking met christelijke organisaties uit ontwikkelingslanden zelf. Inmiddels is Woord en Daad uitgegroeid tot een beweging van jongeren, vrijwilligers, gezinnen, ondernemers en scholen. Een organisatie die hecht aan een nauwe verbinding met haar achterban en haar wereldwijde netwerk van maatschappelijke organisaties en bedrijven. Die haar christelijke identiteit concreet zichtbaar wil maken in haar doen en laten. En die graag vernieuwend en ondernemend bezig is in haar strijd tegen armoede. Kortom - een organisatie die nog altijd de genen van de ondernemer en de dominee in zich draagt.

Woord en Daad werkt vanuit de volgende missie en visie

Missie

In een gebroken wereld, getekend door armoede en onrecht, streeft Woord en Daad naar zichtbare tekenen van Gods komend Koninkrijk. Het Bijbels perspectief op gerechtigheid en barmhartigheid drijft ons om dagelijks bij te dragen aan een duurzame verandering van mensen hier en daar.

Visie

Als bijbelgetrouwe Nederlandse stichting verbindt Woord en Daad, samen met lokale partners en actoren uit relevante sectoren, mensen wereldwijd. Zo willen we verantwoordelijkheid nemen voor het vormgeven van een menswaardig bestaan voor armen en rijken en scheppen we hoop en kansen om armoede te overstijgen.

Vanuit haar missie en visie wil Woord en Daad de volgende kernwaarden vormgeven in haar organisatie en programma's wereldwijd. Deze *kernwaarden* bepalen de richting, inhoud en vorm van ons werk:

Medeverantwoordelijkheid

Wij stimuleren mensen om verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf, hun naaste en de schepping

Medescheepsel

Wij zien mensen als scheepsel van God, gelijkwaardig én uniek

Medelijden

Wij staan dicht bij en naast mensen die lijden

Rentmeesterschap

Wij gaan zorgvuldig om met mensen, middelen en milieu

Wederzijdse afhankelijkheid

Wij maken onafhankelijk onze keuzes, en zijn tegelijk afhankelijk in samenwerking

Woord en Daad is er voor de meest kwetsbaren wereldwijd, en maakt in haar werk geen onderscheid op basis van nationaliteit, ras, religieuze overtuiging, of welk kenmerk dan ook.

3. De wereld om ons heen

Om koers te kunnen bepalen, is het van belang te weten waar de wind vandaan komt. Dat geldt ook voor Woord en Daad. Vandaar dat we goed om ons heen kijken, zodat we zo goed mogelijk in kunnen spelen op trends in de wereld om ons heen. Richting 2020 zijn voor ons de volgende ontwikkelingen belangrijk:

- Nooit eerder kregen zoveel mensen wereldwijd toegang tot onderwijs, gezondheidszorg en inkomen. Wereldwijd is er sprake van een groeiende, zelfbewuste middenklasse. Echter, ook nooit eerder was de kloof tussen rijk en arm zo groot als nu. Nog altijd leeft ruim een miljard mensen in diepe armoede. Deze mensen leven met name in Afrika en Zuidoost Azië, in landen die gedomineerd worden door conflicten. Een verontrustend groot deel van deze mensen wordt niet bereikt door overheden, bedrijven of maatschappelijke organisaties. Zij worden niet alleen uitgesloten, door een laag gevoel van eigenwaarde sluiten ze ook zichzelf uit
- Een groot deel van Afrika doet het economisch goed. Dat laten tenminste de groeicijfers zien. Toch zijn er zorgen. De groei komt bij een beperkte elite terecht. De gewone man en vrouw op straat merkt er vrijwel niets van. De voedselproductie blijft fors achter, terwijl er steeds meer monden zijn om te voeden. Een flink groeiende groep jongeren staat te trappelen om aan het werk te gaan. Voor hen wordt echter geen werk gecreëerd. Afrikaanse economieën zullen drastisch moeten hervormen om deze uitdagingen het hoofd te bieden.
- De regio's waar Woord en Daad werkzaam is, worden steeds vaker en zwaarder getroffen door natuurgeweld. In veel gevallen een direct gevolg van het consumptiepatroon van mensen uit hoge-inkomenslanden. Droogte zorgt ervoor dat de druk op schoon drinkwater en vruchtbare landbouwgrond toeneemt. Dit kan makkelijk ontaarden in conflicten om de beste grond en water. De allerarmsten trekken hierbij vaak aan het kortste eind.
- De rol van maatschappelijke organisaties – zoals Woord en Daad en onze partnerorganisaties- verandert fors. Overheden in ontwikkelingslanden investeren actiever in basisvoorzieningen zoals onderwijs en gezondheidszorg. Hulporganisaties treden hierom vaker op als makelaar. Bijvoorbeeld door ondernemers en arme producenten bij elkaar te brengen. Daarnaast wordt hun rol politieker. De kloof tussen arm en rijk verdiept. De belangen van de allerarmsten worden aan onderhandelingstafels makkelijk terzijde geschoven. Daarom is het stem geven aan hen die geen stem hebben, belangrijker dan ooit.

Dit is de omgeving waarin wij ons bewegen, en waardoor wij beïnvloed worden. Maar waarbinnen we tegelijkertijd ook onze eigen keuzes maken. Deze keuzes lichten we in de volgende paragrafen toe.

Mentor als alternatief voor straatbendes

Goed voorbeeld zijn in onveilige wijken

Een vernieuwende aanpak van AMG Guatemala redt jongeren uit de klauwen van de straatbendes. Niet met geweld, maar met liefde en persoonlijke aandacht.

Wie door de wijk Verbena in Guatemala- Stad rijdt, ziet ze staan op de straathoeken: groepjes jongens en mannen. Stoer, vol tatoeages, spiedend rondkijkend. Onaantastbaar bijna. Op weinig plaatsen zijn zo veel straatbendes als in de hoofdstad van Guatemala. Van bendes gaat een enorme aantrekkingskracht uit, vertelt Ruth Rodriguez. 'Veel jongeren die hier opgroeien, komen uit een gebroken gezin en komen thuis liefde en aandacht tekort. De straatbendes bieden jongeren een gevoel van 'erbij horen', van kameraadschap.' Wat zij zich vaak niet realiseren, is dat er geen weg terug meer is. Lid van een bende ben je voor het leven. Tussendoor afhaken wordt niet getolereerd. En de levensverwachting van een bendelid is laag: velen halen de 30 niet, door het enorme geweld.

Partnerorganisatie AMG Guatemala, waarvan Ruth onderwijsdirecteur is, wil jongeren een alternatief bieden voor de kameraadschap van straatbendes. 'Door ze te koppelen aan een mentor: een oudere jongere of een volwassene die eens per week met iemand afspreekt. Ze eten samen iets, en intussen praten ze over wat de jongere bezighoudt. Hij kan zijn verhaal kwijt en de mentor luistert, adviseert en is als een grote broer of zus. Ook gaan ze samen in gebed.'

Eén van de vrijwillige mentoren is Nidia Hernández, financieel directeur bij AMG. Zij is mentor van Karen. 'Een kwetsbaar meisje. Ik herken veel in haar, want vroeger was ik net zo. Ik leefde ook op straat. Omdat AMG mij heeft opgevangen, ben ik ontsnapt uit het geweld en de armoede. Nu kan ik voor anderen zorgen.' Nidia vertelt dat Karen bij haar moeder woonde (vader was al vertrokken). Op een dag sloeg een overvaller haar moeder voor haar ogen dood. 'Ik ben Karens vriendin geworden,' vertelt ze. 'Samen praten we over het leven, en over wat er allemaal op Karen afkomt. Ik hoop dat door dit programma haar wonden worden geheeld. Dat ze niet ten onder gaat in de ruwe rivier van geweld die haar dreigt mee te sleuren.'

4. Onze voornemens richting 2020

Woord en Daad kan de wereld niet veranderen. We beseffen dat we in een onvolkomen, gebroken wereld leven. Woord en Daad streeft er wél naar om (hoe bescheiden soms ook) een bijdrage te leveren aan verandering in het leven van mensen. Ons doel daarbij is dat arme en uitgesloten mensen een waardig leven leiden, actief deelnemen aan de samenleving en verantwoordelijkheid dragen voor zichzelf en anderen.

Richting 2020 zal de focus van Woord en Daad met name bij drie zaken liggen. Zij zijn voor ons essentieel en raken ons totale werk:

Wij gaan gericht op zoek naar de allerarmsten en betrekken hen bij ons werk

Mensen die in extreme armoede leven, worden niet automatisch bereikt. Dit vraagt een specifieke inspanning, die Woord en Daad samen met partnerorganisaties wereldwijd wil gaan leveren. Dit zullen we doen door te experimenteren met nieuwe methodes om uitgesloten groepen te bereiken. Ook zullen we veel beter onderzoeken waarom mensen – soms generaties lang- in armoede blijven. In ons onderwijs – en beroepstrainingsprogramma zullen we ons extra inspannen om deze moeilijke groepen op te nemen. We zullen vaker samenwerken met organisaties die gespecialiseerd zijn in specifieke groepen (zoals ethnische minderheden, prostituees of mensen met een beperking).

Ten slotte zal Woord en Daad binnen de landen waar ze werkt, meer focussen op regio's waar de armoede groot is, en weinig anderen actief zijn.

Wij dragen bij aan verandering van houding en manier van denken, zowel bij allerarmsten en beleidsmakers als bij de Nederlandse achterban

Ontstijgen aan een leven in armoede is niet eenvoudig. Armoede is veel meer dan een gebrek aan middelen. Armen voelen zich vaak mislukt en minderwaardig. Of worden door hun omgeving niet voor vol aangezien. Het opbouwen van een gezond besef van eigenwaarde is daarom essentieel. Armoede en uitsluiting houdt mensen 'klein'. Daarom wil Woord en Daad investeren in het versterken van zelfvertrouwen, bijvoorbeeld binnen het onderwijsprogramma.

Verandering van houding en manier van denken vinden we belangrijk. Bij armen zelf, maar ook bij mensen in hun omgeving. Woord en Daad richt zich hierbij op sleutelfiguren in de samenleving. Ondernemers bijvoorbeeld, die veel kunnen betekenen voor de allerarmsten door werk voor hen te creëren. Maar ook politieke beleidsmakers houden we in het vizier. Politici die zich sterk maken voor de meest kwetsbaren in de samenleving hebben we hard nodig! We zullen daarom stevig blijven investeren in beleidsbeïnvloeding en partnerorganisaties daarin versterken.

Wij versterken ondernemerschap bij partnerorganisaties, en bij jongeren en volwassenen binnen onze programma's

In veel landen nemen de kansen toe om in de eigen omgeving geld te werven voor projecten. Partnerorganisaties worden daarom gestimuleerd zich ondernemender op te stellen. Meer financiële zelfstandigheid, maar ook effectiever samenwerken met andere organisaties, overheid en bedrijfsleven horen daarbij. Binnen verschillende programma's hebben we ook oog voor ondernemerschap. Jongeren en ouderen met talent –maar met barrières op hun pad om hun business-talenten te ontplooiën- krijgen bij ons een kans.

5. Hoe willen we dit aanpakken?

Tegen armoede bestaat geen succesrecept of kant-en-klare oplossing. Armoede is niet uitsluitend een gebrek aan middelen. Ongelijkheid, misbruik en stigmatisering zijn belangrijke redenen waarom mensen er niet in slagen zich te ontworstelen aan armoede. 'Duurzame verandering' (zie onze missie) is nodig!

Woord en Daad kiest daarom voor een benadering die de verschillende dimensies van armoede aanpakt. Dit doen we op de volgende fronten: verbeteren van kwaliteit van leven; stimuleren van actieve deelname aan de samenleving; versterken van een positieve omgeving voor duurzame ontwikkeling en het betrekken van mensen bij de strijd tegen armoede.

**Betere kwaliteit
van leven**

Heel veel mensen moeten dagelijks alle zeilen bijzetten om de eindjes aan elkaar te knopen. De randvoorwaarden om een goed leven te leiden, ontbreken. De komende jaren wil Woord en Daad bijdragen aan een betere kwaliteit van leven, op een ondernemende manier, met veel aandacht voor de allerarmsten.

Educatie en vaardigheden

Onderwijs vormt het hart van de Woord en Daad-programma's. Hier kunnen kinderen uit achterstandsituaties een flinke sprong voorwaarts maken. Zoals de nu 25-jarige Daniel uit Ethiopie. Het plotselinge overlijden van zijn vader, stortte zijn familie van de een op de andere dag in de armoede. Zijn moeder moest dag en nacht werken. De vijfjarige Daniel werd toegelaten tot de school van Hope Enterprises, partner van Woord en Daad. Deze stap bleek cruciaal in het leven van Daniel. Hij heeft nu een goede baan heeft en kan voor zijn moeder zorgen.

Kinderen zoals destijds Daniel hebben niet alleen basale vaardigheden zoals rekenen, lezen en schrijven nodig. Beroepsvaardigheden en psychosociale ontwikkeling is zeker zo belangrijk. Ons ideaal is dat kinderen niet alleen de nodige kennis opdoen, maar ook duurzame relaties aangaan en zelfvertrouwen opbouwen om in de samenleving een rol te spelen.

Christelijk onderwijs blijft een belangrijk aandachtspunt. Training van docenten en het versterken van netwerken van christelijke scholen in de landen waar we werken, spelen hier een cruciale rol in. We werken hierin samen met Driestar Educatief.

Moeilijk bereikbare groepen krijgen een prominenter plaats binnen het onderwijsprogramma. Partnerorganisaties zullen op maat, passend bij hun eigen omgeving, een aanpak ontwikkelen om de allerarmste kinderen in de schoolbanken te krijgen.

Verder willen we ervoor zorgen dat kinderen hun school afmaken, en een goede aan-

sluiting naar werk of vervolgopleiding krijgen. In dat kader zal Woord en Daad investeren in versnelde lesprogramma's voor schooluitvallers – een groep die heel vaak tussen wal en schip valt.

Van werk naar baan

De sprong van onderwijs naar werk is voor iedere jongere spannend. Dit geldt zeker voor jongeren uit arme gezinnen, in een omgeving met hoge werkloosheid. **Goede vaktraining en hulp bij het vinden van een baan** kunnen hier enorm bij helpen. Nebie (27) uit Burkina Faso kan hierover meepraten. Als veertienjarige student droomde hij er van om elektricien te worden. Hij volgde een vakopleiding bij CREDO, partner van Woord en Daad. Het leverde hem een stage op bij de cashewnotenfabriek waar hij nu directeur is! Zijn geheim? "Hard werken, goede discipline en open leerhouding".

Woord en Daad zal zich hier samen met partnerorganisaties verder in gaan ontwik-

kelen. Vaktraining die goed aansluit bij de arbeidsmarkt, stages en coachen van ondernemende jongeren bij het opzetten van een eigen bedrijf staan hoog op de agenda. Persoonlijke en leiderschapsvaardigheden krijgen naast ondernemersvaardigheden een plaats in het programma. Jongeren kunnen hierdoor meer zelfvertrouwen krijgen bij sollicitaties, of beter kansen herkennen voor hun eigen onderneming. Deze zogenaamde “soft skills” zullen ontwikkeld worden vanuit christelijke waarden.

Jongeren die de basisschool niet hebben afgemaakt krijgen speciale aandacht in het vaktrainingsprogramma, evenals jongeren uit zeer arme gezinnen.

Drinkwater en hygiëne

Stel je een leven zonder toegang tot water of sanitair voor. Onvoorstelbaar, maar voor 40% van mensen in Afrika is dat nog altijd het geval. **Schoon drinkwater, sanitair en goede hygiëne** zijn ontzettend belangrijk voor een gezond leven (zonder hoge zorgkosten). Maar ook voor een waardig leven: Met name voor meisjes en vrouwen biedt goed sanitair ook meer veiligheid en de nodige privacy. Jacob Jan Vreugdenhil, medewerker van Woord en Daad, sprak tijdens zijn bezoek aan Bangladesh een groep vrouwen uit Dacope. “Ze waren met hun kinderen, vertelden over hun leven. Het was schokkend om te zien hoe ongezond de vrouwen eruit zagen: huidaandoeningen, ontstoken ogen. Een goed waterprogramma is heel hard nodig!”

De komende jaren willen we inzetten op **gedragsverandering**. Zonder dat is investeren in goede water- en sanitaire voorzieningen zinloos. Hiervoor zal onder andere ‘social marketing’ ingezet worden. Mensen zullen aangemoedigd worden te betalen voor sanitaire voorzieningen; ze kunnen er immers andere uitgaven mee besparen.

Waterpunten en sanitair moeten voor iedereen toegankelijk zijn. In de praktijk blijkt dit vaak niet het geval. Sociale uitsluiting of

fysieke barrières sluiten groepen uit. In samenwerking met bedrijven, lokale overheden en NGO's zullen we nagaan hoe we dit kunnen voorkomen.

Tenslotte investeren we in lokale toepassingen voor onderhoud van sanitaire voorzieningen, en in kleinschalige irrigatiesystemen.

Midden- en kleinbedrijf

In veel Afrikaanse landen wordt de landbouwsector gedomineerd door twee partijen. Aan de ene kant staan grote firma's. Aan de andere kant staan duizenden microbedrijfjes. Boeren die deze microbedrijfjes runnen, komen vaak niet verder dan productie voor de eigen familie.

Er zijn veel obstakels die deze boeren verhinderen een stap verder te komen. Denk aan lage opleiding, geen toegang tot (goede) landbouwgrond en financiering, en een afwezige overheid. Regens komen onregel-

matiger of blijven weg. Ook het imago van het boerenbedrijf in Afrika is niet al te best. Jongeren verhuizen liever naar de stad om elders hun geluk te beproeven. MKB-bedrijven, die een goede schakel zouden kunnen vormen tussen de kleine 'keuterboeren' en de grote boerenbedrijven ontbreken veelal. Samen met partnerorganisaties en (boeren)ondernemers uit Nederland en landen in Azië, Afrika en Zuid- en Midden Amerika wil Woerd en Daad dit aanpakken. We doen dat via het programma voor agrarische bedrijfsontwikkeling. Issa Aki, boerenondernemer in Benin, maakte deel uit van dit programma 'Ik heb geleerd als ondernemer zaken te bekijken. Dus beter naar de productie kijken, zelf initiatief nemen en eerst zelf oplossingen aandragen of plannen uitwerken voordat we om hulp vragen. En dit werkt. Mijn cashewproductie groeide flink. Kleine veranderingen maken zo voor mij en mijn gezin het grote verschil!'

Werken met de allerarmsten rond de vuilnisbelten in Addis Abeba Mensen die zich schamen voor hun armoede zijn moeilijk te bereiken. Toch slaagt Hope Enterprises erin de allerarmsten te betrekken in hun onderwijsprogramma's. Door een goed netwerk in de wijk en intensief contact met arme gezinnen.

Gezinnen aan de onderkant van de samenleving uit hun uitzichtsloze situatie bevrijden. Dat is de missie van Hope Enterprises, partner van Woord en Daad in Ethiopie. En wat bijzonder is: de Ethiopische organisatie slaagt erin de allerarmsten te bereiken, zo bleek uit onderzoek van Anika Altaf van de Universiteit van Amsterdam.

Altaf keek in Ethiopie, Bangladesh en Benin in hoeverre partnerorganisaties van Woord en Daad de allerarmsten daadwerkelijk bereiken. De conclusie: De meeste organisaties helpen arme gezinnen, maar bereiken allerarmsten niet. Dat komt vooral, zegt Altaf, doordat de allerarmsten in dorpen en wijken in afzondering leven. Ze schamen zich of worden gemeden. Hope Enterprises was de enige positieve uitzondering in haar onderzoek. Hoe doen ze dat?

"Het scheelt dat wij in een grote stad werken", legt xxx Degefa uit, directeur van Hope Enterprises. "Hier vormen de allerarmsten een grote groep". Hij doet zijn verhaal in het kantoor van Hope, dat zich boven een gaarkeuken bevindt. "De armen zijn dichtbij, dat is een deel van ons geheim. Medewerkers steken veel tijd in huisbezoeken. Iedereen kent de mensen van Hope".

Een tweede factor is de focus op goed, toekomstgericht onderwijs. Hope Enterprises betaalt het onderwijs van een van de kinderen uit de allerarmste gezinnen. Het jongste kind, dat het meestal het moeilijkst heeft. Dat klinkt wreed, maar is het niet vindt Degefa: "Iedereen beseft dat dit het hele gezin ten goede komt. We geven het gezin ook maandelijks een heel klein bedrag. Later ondersteunt het kind met een opleiding het ouderlijk gezin vrijwel altijd".

Hope Enterprises heeft goede contacten met bedrijven en bijna alle ex-leerlingen krijgen meteen een baan. "Het armoedeprobleem is overweldigend", vertelt Degefa. "De bevolking groeit sneller dan de economie. Het is moeilijk aan een baan te komen in Ethiopië, maar onze scholen hebben een goede reputatie."

Dichtbij het kantoor van Hope Enterprises bevinden zich enorme vuilnisbelten. Gieren cirkelen er dagelijks boven. "Daar werken de ouders van onze kinderen", vertelt een medewerker van Hope Enterprises. "Ze zoeken dingen die ze kunnen verkopen. Kijk maar goed, dan weet je waarom we dit allemaal doen".

Dr. Lemma

Dit verhaal is een bewerking van een artikel van Wim Bossema, Volkskrant

Het versterken van het MKB-bedrijf –motor voor lokale groei- staat centraal in onze aanpak voor **agrarische bedrijfsontwikkeling**. Bewust richten we ons daarbij op de agrarische sector, een sector die veel kansen biedt voor armen. We vinden het belangrijk dat bedrijven in hun eigen land producten verwerken. Een voorbeeld van dit laatste: we stimuleren dat een cashewnoten-producent uit Burkina Faso de noten in eigen land verwerkt, en niet in Europa. Zo wordt er weer werk gecreëerd voor honderden mannen en vrouwen die de noten schoonmaken, pellen en inpakken.

De komende jaren richten we ons op het verhogen van de voedselproductie van boeren. Goed voor hun directe families en werknemers. Kwalitatief goede training en toegang tot financiële diensten moet hier een bijdrage aan leveren. We hopen dat het boerenbedrijf zo ook weer aantrekkelijk wordt voor jongeren. Als boeren aanlopen tegen barrières –bijvoorbeeld rond landrechten- dan zoeken we naar wegen om dit aan de orde te stellen. Met solistisch ondernemen kom je niet ver. Vandaar dat onze partners wereldwijd samenwerking zullen stimuleren, bijvoorbeeld via het versterken van coöperaties en branche-organisaties.

Hulp in nood

Regelmatig komt het voor dat een werkgebied van een partnerorganisatie van Woord en Daad getroffen wordt door droogte, aardbeving, overstroming of conflict. Als partnerorganisaties capaciteit in huis hebben om snel en adequaat te reageren, steunt Woord en Daad dat. Zo niet, dan onderzoeken we of samenwerking met ZOA-Vluchtelingen zorg mogelijk is. In uitzonderlijke gevallen verleent Woord en Daad **noodhulp** in gebieden buiten haar directe werkgebied. Dit gebeurt uitsluitend als er een breed gedragen verzoek komt vanuit onze achterban. In alle gevallen stemt Woord en Daad haar activiteiten af met het Christelijk Noodhulpcluster.

Stimuleren van actieve deelname aan de samenleving

Woord en Daad vervult graag een katalysatorfunctie. Onderwijs voor een meisje in de sloppenwijken van Addis Abeba heeft allereerst invloed op dit meisje zelf. Maar we hopen vurig dat dit verder gaat. Dat haar familie er ook de vruchten van plukt. Haar latere echtgenoot en kinderen. Haar toekomstige collega's. En wie weet, het bestuur van haar wijkraad of haar stad.

Om deze reden stimuleert Woord en Daad samenwerking tussen mensen en groepen in diverse programma's. Bijvoorbeeld door in onderwijs ouders en docenten beter met elkaar te laten samenwerken. En door in ons landbouwprogramma boeren te versterken in coöperaties. Ook het organiseren van kinderclubs, jongerengroepen en mentorenprogramma's horen daarbij. Dit laatste gebeurt soms in een heftige omgeving, zoals gewelddadige wijken in Guatemala-City. Daar koppelt AMG-Guatemala jongeren uit drugsbendes aan vrijwilligers die als mentor optreden. "Jongeren nemen echt contact op met hun mentor als ze in de problemen zitten of dreigen te raken", vertelt Ruth Rodriguez, manager van AMG. "Ze bellen met de vraag: 'Ik sta op het punt drugs te gaan gebruiken. Wil je alsjeblieft voor me bidden, dat ik de verleiding kan weerstaan?'"

Ook organisaties kunnen meer bereiken door zich met elkaar te verbinden. We doen dit bijvoorbeeld door christelijke netwerken voor onderwijs te versterken.

In de samenwerking met onze partnerorganisaties wereldwijd streven we hetzelfde

na. We zijn ervan overtuigd dat als onze partners goed samenwerken in hun eigen omgeving, de investering van Woord en Daad veel meer impact heeft. Concreet doen we dit door het steunen en stimuleren van vijf regionale allianties in Azië, Zuid- en Midden-Amerika en Afrika. Deze allianties zijn een platform voor partnerorganisaties om van elkaar te leren. Maar ook om verbindingen met allerlei bedrijven, netwerken en overheden aan te gaan. Ten slotte bieden we ze een kans om fondsen te werven. Zo kunnen partnerorganisaties steeds beter op eigen kracht projecten financieren.

Versterken van een positieve omgeving voor duurzame ontwikkeling

Bestrijden van armoede vraagt praktische oplossingen. Een veilige school. Een hygiënisch toilet. Een goede opleiding. Maar vaak pakken deze praktische oplossingen armoede niet structureel aan. Stel dat de veilige school in een wijk staat waar een corrupt stadsbestuur vriendjespolitiek bedrijft. De kans is groot dat zo'n bestuur niet alles uit de kast zal halen om de schoolkinderen een goede toekomst te bieden na de opleiding. En stel je voor dat ditzelfde stadsbestuur door de vingers ziet dat ondernemers vuil storten in deze wijk. Dan kan het effect van de mooie hygiënische toiletten zomaar teniet gedaan worden.

Om deze reden is bewustwording belangrijk. Van mensen die in armoede leven – om in te zien hoe zij zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen. Maar ook van overheden. Zij kunnen een belangrijke bijdrage vervullen door armen mee te laten doen binnen de samenleving. Daarom investeert Woord

en Daad in beleidsbeïnvloeding. Dit betekent dat we kritisch volgen of overheden daadwerkelijk opkomen voor de allerarmsten. Dat doen we bij voorkeur op een constructieve wijze, vanuit partnerschap. In situaties waarin dit niet mogelijk is, zullen we dat ook scherp en kritisch doen.

Beïnvloeding van beleid doen we niet alleen in ontwikkelingslanden. Het wordt steeds duidelijker dat armoede en ongelijkheid niet meer uitsluitend een probleem is van ontwikkelingslanden. Ook landen als Nederland spelen daar een rol in. Bijvoorbeeld door als donor met de ene hand te geven (subsidie voor kleine boeren in Afrika) en met de andere hand als handelspartner te nemen (door hoge tariefmuren voor import van landbouwproducten). Of door een forse bijdrage te leveren aan de uitstoot van schadelijke stoffen wereldwijd, en de gevolgen daarvan af te schuiven op arme landen. Woord en Daad zal zich daarom de komende jaren inspannen om de Nederlandse overheid en Europese Unie aan te spreken op de gevolgen van haar beleid voor de allerarmsten. We zullen dat met name doen rond het thema vaktraining en boerenondernemerschap. Tegelijk zullen voortdurend in gesprek zijn met onze achterban: Hoe kunnen we in ons dagelijks leven, zorgvuldig omgaan met de Schepping?

Veranderingen op structuurniveau zijn ingewikkeld. Toch zijn we ervan overtuigd dat het belangrijk is dat Woord en Daad hier een actieve rol in speelt, hoe bescheiden die ook is. Waarbij we het Afrikaanse spreekwoord voor ogen houden: "Als je denkt dat je te klein bent om het verschil te maken, moet je eens proberen te slapen met een mug in je slaapkamer."

Samen strijden tegen armoede

Woord en Daad kan haar werk doen dankzij de betrokkenheid van duizenden kinderen, jongeren, volwassenen, ondernemers en vrijwilligers in Nederland. Wij geloven in de kracht van persoonlijke contact. Ontmoeting staat daarom centraal de komende jaren. In die ontmoeting willen we verhalen over de impact van ons werk delen. Kerken en scholen blijven belangrijke partners. Daarnaast richten we ons op verschillende doelgroepen: kinderen, tieners, ouderen, vrouwen en ondernemers.

In onze communicatie willen we nog scherper neerzetten welke resultaten Woord en Daad behaalt. Internet en social media spelen daarin een steeds belangrijker rol.

Ons sponsorprogramma – waarin 27.882 mensen uit Nederland zich verbinden met een kind in armoede – wordt flexibeler en veelkleuriger. De verschillen tussen landen

ten aanzien van onderwijs zijn fors. Daarom wil Woord en Daad haar programma meer op maat inrichten. Zo sluit de sponsorbijdrage optimaal aan bij de situatie van de kinderen.

Woord en Daad heeft inmiddels een lange traditie opgebouwd in samenwerking met bedrijven. De komende jaren gaan we dit verder ontwikkelen door partnerschappen aan te gaan met ondernemers uit specifieke sectoren. Denk aan landbouw en veeteelt, sectoren die direct raakvlak hebben met onze projecten in diverse landen. Ondernemers zullen hun expertise bijvoorbeeld inzetten voor versterking van boerenbedrijven. Verder zullen steeds meer ondernemers leningen verstrekken in plaats van donaties. Dat juichen we toe en faciliteren we graag via onze samenwerkingspartner Inclust.

6. Wie en wat hebben we daarbij nodig

De ambities van Woord en Daad voor de komende jaren zijn fors. Zonder middelen, een kwalitatief sterke en flexibele organisatie en samenwerking met anderen kunnen we dit niet in de praktijk brengen.

Werven van fondsen blijft een belangrijke activiteit van Woord en Daad. Zonder dat kunnen we onze doelen niet verwezenlijken. We houden vast aan ons uitgangspunt om het aandeel subsidies op de totale inkomsten te behouden. Zo behouden we onze onafhankelijkheid.

We gaan voor kwaliteit. Woord en Daad wil voortdurend leren van de projecten waarin ze investeert. We testen graag nieuwe methodes, en zijn steeds op zoek naar de beste aanpakken om mensen uit armoede te halen.

Daarom investeren we in expertiseontwikkeling van onze medewerkers. De combinatie van een lerende en ondernemende houding vinden we belangrijk. Woord en Daad gaat de komende jaren projectmatig werken.

Samenwerking is essentieel. Allereerst met onze partnerorganisaties in 20 landen waar we werken. Die samenwerking wordt vormgegeven via vijf regionale allianties. Ondernemers –van groot tot klein- zijn een belangrijke partner in ons agrarische bedrijfsontwikkelingsprogramma. Universiteiten en hogescholen zoals Driestar Educatief, leveren specifieke expertise, bijvoorbeeld in de ontwikkeling van rekenmethodes. Ook collega-organisaties, die gespecialiseerd zijn op vakgebieden die Woord en Daad niet in huis heeft, zullen belangrijke partners zijn.

Nog maar acht jaar geleden was de Filippijnse vakschool ASHTEC bijna geheel financieel afhankelijk van Woord en Daad. De kwaliteit van de training rammelde. Nu zet ze een uitstekende vakopleiding neer voor arme jongeren en slaagt ze erin eigen inkomsten te werven.

Al jaren biedt ASHTEC onderwijs aan jongeren uit achterstandssituaties. Een opleiding die een enorm verschil kan maken. Henk Hop, voormalig consultant van Bunt Management bezocht ASHTEC en was onder de indruk. “Een van de meisjes die ik sprak was wees. Dankzij haar broer kan zij een vak leren. Hij betaalt haar schoolgeld. Waarom? Hij had ook op ASHTEC gezeten en dat heeft zijn leven veranderd”.

De Filippijnse vakschool is van ver gekomen. Een stevige evaluatie zo'n negen jaar geleden zorgde voor een schok. Te weinig jongeren bleken na de opleiding werk te vinden. Werkgevers vonden het onderwijs onder de maat. De schrik was hevig, maar bracht een positieve beweging op gang. Onder leiding van directeur Jun Pascual werkt ASHTEC hard aan een betere relatie met het bedrijfsleven en een verbetering van het programma.

De Filippijnse vakschool maakte grote stappen, die erin resulteerden dat veel meer jongeren een goede baan vinden. Nu dient zich de volgende uitdaging aan. Binnen enkele jaren zal Woord en Daad haar donor-bijdrage –die nu nog 50% van het geheel bedraagt- volledig afbouwen. Ook deze mededeling maakte veel los. Onder leiding van directeur Jun Pascual werd het een positieve uitdaging. Woord en Daad biedt ondersteuning, onder andere door inzet van ondernemers, zoals Henk Hop. Hij adviseerde ASHTEC in dit veranderingstraject.

ASHTEC heeft de aanbevelingen inmiddels positief opgepakt. Zo is de organisatie een stuk efficiënter geworden door het verminderen van het aantal managementlagen. Inkomsten stijgen, door bedrijven die de vakschool sponsoren. Ook verzorgt ze training voor nieuwe doelgroepen, zoals ex-militairen, op kosten van de overheid. Een deel van de studenten betaalt voor de opleiding. De combinatie van deze maatregelen zorgt ervoor dat ASHTEC zonder subsidie in de toekomst nog steeds jongeren uit arme gezinnen toe kan laten. “Het zal niet eenvoudig zijn voor ASHTEC om op korte termijn voor 100% financieel op eigen benen te staan”, zegt Woord en Daad-medewerker Cees van Breugel. “Maar het al behaalde succes biedt goede verwachtingen voor de toekomst”.

7. Doet u mee?

Wij doen ons werk graag samen met anderen. Uw betrokkenheid, in welke vorm dan ook – gebed, meedenken, vrijwilligerswerk, donaties- verrijkt ons werk!

Wilt u ook meedoen? Dat kan op verschillende manieren.

Wilt u zich verdiepen in de achtergrond van ons werk? Wilt u graag weten hoe u in uw leven concreet iets kunt betekenen voor mensen die leven in diepe armoede? Lees dan ons magazine WereldDelen, en volg ons via www.woordendaad.nl, Facebook en Twitter. Of lees ons boek 'Rijk en Arm ontmoeten elkaar', ook geschikt om te bespreken tijdens een lees- of Bijbelkring. Of lees het vrouwenblad Fier.

Wilt u als vrijwilliger aan de slag? Dat kan! Onze lokale comités zijn altijd blij met nieuwe gezichten die hen ondersteunen bij acties, fondsenwerving en voorlichting. Maar u kunt zich ook inzetten als sponsorambassadeur, als vrijwilliger op het kantoor in Gorinchem of de helpende hand bieden in een van onze kringloopwinkels. Lees meer hierover op www.woordendaad.nl/vrijwilligers

Enthousiaste jongeren verwelkomen we graag. Er zijn verschillende manieren waarop je van betekenis kan zijn. Bijvoorbeeld door Young Ambassador te worden, waarbij je op reis gaat en ambassadeur wordt voor ons werk. Wil je graag praktisch aan de slag? Schrijf je dan in voor een bouwreis van Woord en Daad en World Servants. Sharekids biedt je de kans om samen met vrienden sponsor te worden van een kind in armoede. Wil je meer weten over de achtergrond van ons werk? Abonneer je dan op Grenzeloos www.woordendaad.nl/jongeren

Bent u ondernemer? Dan nodigen we u graag uit lid te worden van een van onze veertien

Regio-Ondernemers groepen. Bent u liever onderdeel van een landelijk netwerk? Dat kan bij ons Business Platform, waaraan ruim 70 ondernemers verbonden zijn. Ook kunt u met een kleinere groep ondernemers aan de slag door met hen een Business Team te vormen. Als bedrijf kunt u kinderen uit onze programma's een stevige basis meegeven door lid te worden van Company Kids. Als betrokken ondernemer informeren we u graag via Daadkracht. Lees er meer over op www.woordendaad.nl/ondernemers

Vertegenwoordigt u een vermogensfonds? Wij verkennen graag samen met u de mogelijkheid om partner in de strijd tegen armoede te worden. Hierbij bieden we u graag maatwerk: www.woordendaad.nl/vermogensfondsen

Investeren

Herkent u zich niet in bovenstaande, maar denkt u wel bij te kunnen dragen aan ons werk, in Nederland of wereldwijd? Neem contact met ons op, wij staan altijd open voor creatieve ideeën! Via onze partnerorganisatie Incluvest of door samen met u een ontwikkelproject op te starten

Stichting Woord en Daad

Postbus 560

4200 AN Gorinchem

T: 0183 611 874

E: info@woordendaad.nl

IBAN: NL64 RABO 0385 487 088

t.n.v. Woord en Daad, Gorinchem

KvK: 41118168